

Motion till riksdagen

1987/88:A12

av Börje Hörnlund m. fl. (c)

med anledning av prop. 1987/88:10 med förslag till lag om styrelserepresentation för de privatanställda, m. m.

De enskilda människornas kunskap, erfarenhet och engagement måste kunna tillvaratas i företagens beslutsprocesser. Ett decentraliserat beslutsfattande, där alla anställda har inflytande, ger de bästa förutsättningarna för detta och därmed ett väl fungerande medbestämmande i arbetslivet. De anställdas inflytande bör vidare säkerställas genom ett direkt medinflytande på den egna arbetsplatsen. Härigenom undviks en allt större byråkratisering i relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagar.

De fackliga organisationernas ställning på arbetsmarknaden har, genom de förändringar som vidtagits i arbetsrättslagstiftningen under halvtannat decennium, stärkts. Enligt centerns uppfattning behövs starka fackliga organisationer, vilkas uppgift är att företräda sina medlemmars intressen. Facket har vidare en viktig opinionsbildande roll, bl. a. när det gäller frågor som rör arbetsmarknaden och näringslivet. Samtidigt måste dock rollfördelningen i förhållande till såväl arbetsgivare som t. ex. politiska partier vara klar.

I proposition 1987/88:10 föreslås att den nu gällande lagstiftningen om styrelserepresentation för privatanställda i aktiebolag, ekonomiska föreningar, bankinstitut och försäkringsbolag förs samman i en ny lag. Samtidigt föreslås vissa förändringar i nu gällande regler för arbetstagarorganisationernas styrelserepresentation i dessa bolag.

Till grund för förslagen i propositionen ligger två skilda promemorior som tagits fram inom regeringskansliet. Promemoriorna har remissbehandlats.

Vid remissbehandlingen avstyrkte flera tunga remissinstanser promemorian från arbetsmarknadsdepartementet i dess helhet med motiveringen att förslaget innebar ett oacceptabelt avsteg från den grundläggande principen om likställighet mellan olika styrelseledamöter. Föredraganden har också vad gäller det personliga betalningsansvaret i en likvidationssituation föreslagit att styrelseledamöterna skall ha samma ansvar oavsett om man har sitt mandat från arbetstagarerna eller är vald av bolagsstämman. Detta innebär att de invändningar som riktas mot förslaget delvis undanröjts.

Från centerns sida vill vi betona det positiva och nödvändiga i att tillvarata de anställdas erfarenheter och kunskap vid företagens skötsel och utveckling. Den nuvarande lagstiftningen riskerar dock leda till en sammanblandning av styrelseledamöters skilda funktioner. De styrelseledamöter som valts av en bolagsstämma representerar aktieägarna och det kapital som dessa investerat. Det är därför rimligt att dessa ledamöter bl. a. är skade-

ståndsansvariga. Det är inte lika rimligt att arbetstagarrepresentanterna skall bli personligt skadeståndsansvariga, eftersom dessa representerar de anställda och de kunskaper och erfarenheter dessa har. En lösning skulle vara att arbetstagarrepresentanterna adjungeras i styrelserna och därigenom ej bli personligt betalningsansvariga för försummelser som begåtts. En sådan lösning skulle också innebära att formerna för de anställdas representation i styrelser för företag som avses i 2 § MBL ej behöver särbehandlas.

Enligt vår mening talar de grundläggande invändningar som riktas mot nuvarande lagstiftning för att en total översyn sker. I en sådan översyn skulle även de fackliga organisationernas roll och möjligheter till inflytande vid fusioner mellan storföretag med olika nationalitet bl. a. kunna tas upp. Vi avser att återkomma till detta i annat sammanhang.

I avvaktan på en mer genomgripande översyn kan vi från centerpartiets sida dock acceptera att ny lag om styrelserepresentation för de anställda införs på grundval av de redovisade förslagen. Vi vill dock föreslå följande förändringar i den föreliggande propositionen med hänvisning till den principiella syn vi ovan redovisat.

Representativitetsregeln

I propositionen föreslås att gällande regel för att styrelserepresentation skall få inrättas – dvs. att en facklig organisation skall företräda mer än hälften av de anställda på arbetsplatsen – slopas.

Enligt vår mening bör grundregeln vara att arbetstagarens styrelserepresentanter skall vara representativa för de anställda vid företaget. I ett läge där endast en ringa andel av de anställda vid ett företag är organiserade kan ett slopande av de nuvarande reglerna innebära att styrelserepresentanterna saknar förankring hos de anställda vid företaget. Detta är inte acceptabelt, och vi anser därför att de nuvarande reglerna (10 § LSA) skall bibehållas. Bestämmelserna bör därför överföras till den nya lagen om styrelserepresentation och lydelsen av 6 § i propositionens förslag till lag ändras i enlighet härmed.

Koncernregler i lagen

Vi vill i detta sammanhang från centerns sida peka på att de stora företagens fortgående internationalisering kan innebära en risk för att de anställdas möjligheter till inflytande och insyn försämras. Det är därför av väsentlig betydelse att de fackliga organisationerna vid fusioner typ ASEA–Brown Boveri har tillgång till information och ett tillräckligt inflytande. Det kan inte anses vara ett nationellt intresse att svenska storföretag genom fusioner med andra storföretag frigör sig från den nationella lagstiftningen. Möjligheterna att ge de fackliga organisationerna insyn och inflytande i en koncern som ASEA–BBC måste därför noggrant prövas. Storföretagens internationalisering riskerar annars att innebära att såväl nationalstaternas som de nationella fackliga organisationernas möjligheter att spela en aktiv roll för näringslivets utveckling kraftigt begränsas. Detta bör ges regeringen till känna.

I enlighet med den principiella syn som ovan redovisats anser vi att arbetstagarrepresentanterna skall utses bland de anställda vid företaget eller inom koncernen och 9 § i den föreslagna lagen ändras i enlighet härmed.

Representation i beredningsorgan

Enligt propositionens förslag skall en av arbetstagarrepresentanterna ha rätt att närvara och delta i ett beredningsorgan bestående av styrelseledamöter eller befattningshavare i företaget. Enligt vår mening bör arbetstagarrepresentanten ha rätt att delta i beredningar av ärenden inför styrelsen på samma villkor som övriga styrelseledamöter. Någon ovillkorlig rätt att delta i dylika beredningsorgan bör således inte föreligga.

Förhållandet till 2 § medbestämmandelagen

Inledningsvis har framhållits vikten av att den fackliga organisationens roll som intresseorganisation inte suddas ut. I propositionen föreslås att arbetstagarrepresentanterna i styrelsen för sådana företag, vilka avses i 2 § MBL, skall få delta i beredningen av frågor som rör verksamhetens mål och inriktning. Promemorians förslag innebar däremot att arbetstagarrepresentanterna i dessa styrelser inte skall få delta vare sig i behandling eller beslut som rör verksamhetens mål och inriktning.

Från centerpartiets sida delar vi den uppfattning som framförs i promemorian att arbetstagarens intresse för inflytande måste stå tillbaka för den integritet och obundenhet som måste gälla arbetsgivare, vars verksamhet är av "religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål". I sådana företag bör arbetstagarrepresentanterna i styrelsen ej få delta i vare sig beredning eller beslut i ärenden som rör verksamhetens mål och inriktning och 14 § i lagförslaget bör omarbetas i enlighet härmed.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att 6 § 1 mom. lagen om styrelserepresentation för de privatanställda skall ha följande lydelse:

Beslut om inrättande av styrelserepresentation för de anställda fattas av lokal arbetstagarorganisation, som är bunden av kollektivavtal i förhållande till företaget och företräder mer än hälften av de anställda eller av flera sådana arbetstagarorganisationer som tillsammans har denna omfattning.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om formerna för de anställdas inflytande vid fusioner mellan storföretag,
3. att riksdagen beslutar att 9 § 1 mom. lagen om styrelserepresentation för de privatanställda skall ha följande lydelse:

Arbetstagarrepresentanterna skall utses bland de anställda vid företaget eller, i fråga om moderföretag, inom koncernen.

Mot. 1987/88
A12

4. att riksdagen beslutar att 13 § 1 mom. i förslaget till lag om styrelserepresentation för de privatanställda utgår,

5. att riksdagen beslutar att 14 § 2 mom. i förslag till lag om styrelserepresentation för de privatanställda skall ha följande lydelse:

Om ett företags verksamhet är av sådan natur eller har sådant ändamål som avses i 2 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, får arbetstagarrepresentanterna inte delta i behandling av fråga som rör verksamhetens mål och inriktning.

Stockholm den 9 november 1987

Börje Hörnlund (c)

Kersti Johansson (c)

Görel Thurdin (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Ingvar Karlsson (c)

i Bengtsfors

Ivar Franzén (c)

Jan Hyttring (c)

Elving Andersson (c)

Rosa Östh (c)